

i
Kim

- 1 Kim kommer till dig för revisionsundersökning. Mamman berättar att föräldrarna är separerade och flickan bor hos mamman i veckorna och hos pappan på helgerna. Under långa perioder bor hon hos sina morföräldrar. Flickan har astma och medicinerar dagligen mot det med Airomir (inhalationsspray med salbutamol).

Mamman har tidigare kunnat borsta tänderna på Kim två gånger per dag men på senare tid har det varit svårt att borsta. Kim vill inte borsta och tycker att det gör ont med tandborste och tandkräm.

Mamman har noterat att några tänder är trasiga och svarta.

I vilken ålder är Kim mest sannolikt utifrån de kliniska bilderna?

Välj ett alternativ:

☐ 3 år

☒ 5 år

☐ 9 år

☐ 7 år

Totalpoäng: 1

- 2 Kim är fem år och vid den kliniska undersökningen ser du att det finns några öppna kariesangrepp.

Vilken ytterligare information är viktigast att ta reda på när det gäller Kims munhälsa?

Välj ett alternativ:

- ☐ Vid vilken tid Kim borstar tänderna?
- ☐ När Kim använder tandtråd?
- ☐ Hur ofta Kim behöver ta astmamedicin?
- ☐ Om Kim ofta småäter?

Totalpoäng: 1

- 3** Den viktigaste frågan är hur Kims kostvanor ser ut. Även allmänsjukdomar och medicinering kan vara viktigt att ta reda på.

Kim har astma och medicinerar med Airomir (innehållande Salbutamol; adrenerg beta-receptorstimulerare med selektiv effekt på bronkernas beta-2-receptorer).

Hur kan astma hos ett barn påverka risken för karies?

Välj ett alternativ:

- ☐ Minskar risken då det ökar salivproduktionen
- ☐ Astma har ingen koppling till risk för kariessjukdom
- ☐ Ökar risken då det kan bidra till muntorrhet
- ☐ Ger ökad risk eftersom medicinerna innehåller socker

Totalpoäng: 1

- 4 Du frågar om kostvanor och det framkommer att Kim äter bra med mat vid måltiderna. När hon är hos pappa eller morföräldrarna bjuder de henne ofta på sötsaker och söta drycker. Mamman tycker att morföräldrarna använder sötsakerna som belöning. Hon förstår att Kim inte ska småäta och framför allt inte sötsaker, men undrar vad mer som kan göras för att undvika karies i framtiden.

Vilken preventiv metod är bäst för att stoppa upp kariesprogressionen?

Välj ett alternativ:

- ☐ Sköljning med klorhexidinlösning morgon och kväll
- ☐ Användning av fluoridtabletter sex gånger om dagen
- ☐ Fluoridsköljning i direkt anslutning efter varje måltid
- ☐ Tandborstning med fluoridtandkräm två gånger om dagen

Totalpoäng: 1

- 5 I samband med undersökningen bedömer du att det är lämpligt att ta några bitewingröntgenbilder på Kims tänder. Vid granskning av bilderna tycker du att de blir acceptabla men att det finns några saker som kunde bli bättre.

Vilken faktor gör att bilderna inte helt uppfyller kvalitetskraven för bitewingbilder på en femåring?

Välj ett alternativ:

- ☐ Bennivån vid de primära molarerna går inte att följa och approximalytorna mellan incisiver och hörntänder saknas
- ☐ Samtliga tänders approximalrum saknar friprojicering och tändernas ocklusalytor går inte att bedöma
- ☐ De permanenta tänderna ses i sin helhet men bennivån runt dessa kan inte bedömas
- ☐ Bitewingbilden av 1:a och 4:e kvadranterna är inte helt friprojicerad och treornas distalytor kan inte bedömas ✓

Totalpoäng: 1

- 6 När du undersöker Kim ser du att hon har flera kariesangrepp i de primära tänderna. Då Kim är fem år är det viktigt att göra en bedömning om vilken risk för karies hon har.

Varför är det viktigt att bedöma kariesrisken vid fem till sju års ålder?

Välj ett alternativ:

- ☐ Det är vanligt att utveckla karies i de permanenta första premolarerna
- ☐ Det är stor risk att utveckla karies i de permanenta första molarerna
- ☐ Det är stor risk att utveckla karies i de primära molarerna
- ☐ Det är vanligt att utveckla karies i de primära incisiverna

Totalpoäng: 1

- 7 För en patient som Kim som har karies är det även viktigt att bedöma risken för framtida sjukdom.

Vilken är den största kariesprediktorn?

Välj ett alternativ:

☒ Tidigare karies

☐ Förekomst av plack

☐ Sockerintag

☐ Förekomst av gingivit

Totalpoäng: 1

- 8 Kim har karies i flera primära tänder. Hennes mamma undrar varför tänderna måste lagas då de ändå ska tappas.

Vilken är den mest relevanta anledningen till att behandla karies i primära tänder?

Välj ett alternativ:

- ☐ För att undvika framtida behov av tandställning
- ☐ För att minska risken för karies i permanenta tänder
- ☐ För att undvika smärta och infektion
- ☐ För att minska risken för påverkan av tandställning

Totalpoäng: 1

- 9 Eftersom Kim redan har några manifesta kariesangrepp som behöver lagas är det stor risk för att angreppen blir större och orsakar smärta. Kim har aldrig tidigare lagat någon tand.

Vad är mest lämpligt att planera in för nästa besök?

Välj ett alternativ:

- ☐ Lagning under lokalanestesi och fasthållning av barnet
- ☒ Inskolning med tell-show-do-metoden
- ☐ Kariessanering under narkos
- ☐ Seding med Midazolam för att utföra kariessanering

Totalpoäng: 1

- 10** Efter ett besök med inskolning enligt tell-show-do-metoden är Kim redo för att genomgå behandling av tanden 75.

Vilken behandling är mest lämplig att utföra i tanden 75 enligt de nationella riktlinjerna för tandvård?

Välj ett alternativ:

- ☐ Exkavering till kariesfrihet
- ☐ Rotbehandling
- ☐ Extraktion
- ☐ Selektiv kariesexkavering

Totalpoäng: 1

- 11 Kim har ett omfattande kariesangrepp på tand 75 och prognosen på tanden är osäker. Du funderar på om den ska lagas eller extraheras.

Vilken är den största risken med att extrahera en primär andra molar hos en femåring?

Välj ett alternativ:

- ☐ Ökad risk för glesställning i det permanenta bettet
- ☐ Ökad risk för försenad eruption av permanenta premolaren
- ☐ Ökad risk för trångställning i det permanenta bettet
- ☐ Ingen risk för påverkan på patientens tandutveckling

Totalpoäng: 1

- 12** Kim kommer tillbaka med värk från tanden 75 och du bedömer att tanden behöver extraheras. I samband med detta behöver du ta ställning till någon åtgärd eftersom det finns en risk för att förlora plats inför tandväxlingen.

Vilken åtgärd är mest lämplig för att motverka platsförlust efter för tidig extraktion av en primär andra molar i underkäken?

Välj ett alternativ:

- ☒ Fastcementerad luckhållare
- ☐ Ingen behandling behövs
- ☐ Klammerplåt
- ☐ Implantat

Totalpoäng: 1

13

Vilken är den viktigaste övergripande målsättningen för behandlingen av Kims kariessjukdom?

Välj ett alternativ:

- ☐ Förbättra munhälsan genom restorativ behandling av alla kariesangrepp
- ☐ Att laga alla befintliga kariesskador med kompositfyllningar så snart som möjligt
- ☐ Stoppa kariesprogressionen genom bättre egenvård och prevention
- ☐ Återskapa tändernas färg och form på grund av mammans estetiska krav

Totalpoäng: 1

- 14** Efter några besök har du behandlat alla Kims kariesangrepp. Du har bedömt att det är hög risk för att Kim ska få nya kariesangrepp.

Efter hur lång tid är det mest lämpligt att kalla tillbaka Kim för karieskontroll?

Välj ett alternativ:

☐ Efter ett år	✓
☐ Efter två år	
☐ Efter sex månader	✓
☐ Efter tre månader	✓

Totalpoäng: 1

- 15** Efter sex månader kommer Kim till kliniken för kontroll. De permanenta första molarerna i underkäken har nu erupterat fullständigt.

Vilken behandling är mest lämplig att utföra?

Välj ett alternativ:

- ☐ Professionell tandrengöring och fluoridlackning
- ☐ Fissurförsegling och fluoridlackning
- ☐ Fluoridlackning i hela bettet
- ☐ Pensling med klorhexidinlösning längs gingivan

Totalpoäng: 1

i

Sarah 34 år

- 16** Sarah, 34 år, kommer till kliniken för ett akutbesök. För några veckor sedan gick en av hennes tänder sönder och nu är hon orolig att ännu mer av den ska lossna. Tandens har inte gjort ont även om de vassa kanterna irriterade tungan i början. Nu är det mest jobbigt att det fastnar matrester varje gång som Sarah äter något.

Du ser att en stor del av tandkronan på tanden 46 saknas och beslutar dig för att ta några röntgenbilder för att se hur tandens rötter och omgivande ben ser ut.

Vilken kvalitet har den befintliga rotfyllningen på tand 46?

Välj ett alternativ:

- ☐ Fyra kanaler är rotfyllda varav en med överfyllning
- ☐ Fyra rotkanaler är rotfyllda varav tre med kort längd ✓
- ☐ Fyra rotkanaler är rotfyllda varav tre till korrekt längd
- ☐ Fyra kanaler är rotfyllda, samtliga med överfyllningar

Totalpoäng: 1

- 17** När du granskat bilderna och gjort en grundlig klinisk undersökning ser du att tanden 46 verkar ha en vertikal fraktur i den mesiala roten.

Vilken terapi är mest lämplig för tanden 46 i detta fall?

Välj ett alternativ:

- ☐ Rotresektion samt krona med pelare
- ☐ Extraktion
- ☐ Apikalkirurgi
- ☐ Revision av rotfyllning och kronterapi

Totalpoäng: 1

18 Sarah fick en ny tid för att ta bort tanden 46 eftersom den har en vertikal rotfraktur.

När hon kommer för besöket har hon fått väldigt ont och det har blivit svullet i området. Sarah känner sig också lite febrig och väldigt trött. När du palperar det bukkala omslagsvecket är svullnaden fluktuerande och det gör ont.

Vad är detta mest sannolikt tecken på?

Välj ett alternativ:

- ☐ Cellulit i vävnaden som orsakar ödem
- ☒ Varansamling som bildar en abscess
- ☐ Överskott av rotfyllningsmaterial
- ☐ Utveckling av en benign tumör

Totalpoäng: 1

- 19** Svullnaden beror mest sannolikt på en varansamling på grund av infektion i käkbenet. Sarah undrar vad som ska göras idag eftersom hon vill bli av med symtomen.

Vad är mest lämpligt att göra vid detta tillfälle?

Välj ett alternativ:

- ☐ Extrahera tanden och göra rent extraktionsalveolen före applicering av lokal antibiotika
- ☐ Spola rent runt om tanden med koksaltlösning samt fylla tanden med en glasjonomerfyllning
- ☐ Dränera abscessen och förskriva antibiotika för att häva infektionen före extraktion ✓
- ☐ Rekommendera antiinflammatoriskt läkemedel och avvakta att svullnaden går ner före extraktion

Totalpoäng: 1

20 Eftersom Sarah har en infektion och är allmänpåverkad skriver du ut ett recept på antibiotika.

Vilken antibiotika är mest lämplig i detta fall?

Välj ett alternativ:

☒ Fenoximetylpencillin

☐ Erytromycin

☐ Klindamycin

☐ Metronidazol

Totalpoäng: 1

- 21** När du säger att du ska skriva ut penicillin (fenoximetylpenicillin) till Sarah berättar hon att hon fått en allergisk reaktion mot detta när hon var barn. Hennes mamma har alltid varit noga med att hon ska få något alternativ om det behövs antibiotika.

Vilket läkemedel är mest lämpligt när patienten är allergisk mot fenoximetylpenicillin?

Välj ett alternativ:

- ☐ Metronidazol
- ☐ Erytromycin
- ☐ Klindamycin
- ☐ Amoxicillin

Totalpoäng: 1

- 22** Sarah kommer tillbaka till kliniken för extraktion av tanden 46. Hon är nu smärtfri och infektionen är helt borta.

Tanden har en mycket skör krona och behöver därför separeras.

Vad är mest lämpligt att använda vid separation av tanden 46?

Välj ett alternativ:

- ☒ Zekrya-borr med lågvarvsvinkelstycke
- ☐ Flamformad diamant på highspeed
- ☐ Skalpell
- ☐ Fracfinder

Totalpoäng: 1

23 Vid extraktion av tanden 46 behöver flera nerver bedövas.

Vilka nerver behöver vara bedövade för att extraktion av tand 46 ska gå att utföra?

Välj ett alternativ:

- ☐ N. auriculotemporalis och n. lingualis
- ☒ N. lingualis och n. alveolaris inferior
- ☐ N. mentalis och n. alveolaris superior
- ☐ N. alveolaris superior och n. sublingualis

Totalpoäng: 1

- 24** När du extraherat tanden och reser upp ryggstödet på tandläkarstolen blir patienten blek, yr och kallsvettig.

Vad är mest troligt att patienten drabbats av?

Välj ett alternativ:

- ☐ Akut insättande smärta i höger underkäke
- ☐ Allergisk reaktion mot bedövningsmedlet
- ☐ Hjärtinfarkt
- ☐ Vasovagal reaktion

Totalpoäng: 1

- 25** Du misstänker primärt en vasovagal reaktion som inte är helt ovanligt i samband med tandläkaringrepp.

Vilka åtgärder är mest lämpliga att utföra i denna situation?

Välj ett alternativ:

- ☐ Lägg patienten i framstupa sidoläge, kontrollera puls och andning och tillkalla ambulans
- ☐ Ta ner patienten på golvet och påbörja hjärt-lungräddning med först 30 hjärtkompressioner varvat med två inblåsningar och tillkalla ambulans
- ☐ Hämta adrenalin från klinikens akutväska och injicera detta, ge patienten betapred i vattenlösning och låt patienten vila
- ☐ Fäll tillbaka ryggstödet på stolen så att huvudet hamnar lågt, höj benen, lossa på åtsträpande kläder och låt patienten vila

Totalpoäng: 1

- 26** Genom att placera huvudet lågt och benen högt så mår Sarah snart mycket bättre och kan gå hem. Innan patienten går ger du rekommendationer om postoperativ smärtlindring.

Vilken smärtlindring är mest lämplig att rekommendera?

Välj ett alternativ:

- ☐ Recept på paracetamol och kodein i kombination
- ☐ Receptfria paracetamol och NSAID i kombination
- ☐ Receptfritt paracetamol
- ☐ Recept på morfin

NSAID = icke-steroida antiinflammatoriska läkemedel

Totalpoäng: 1

27 Då det är dags för undersökning av Sarahs tänder och mun får hon en tid för det några veckor efter extraktionen.

När Sarah kommer för detta besök gör du en klinisk undersökning och tar några röntgenbilder.

Vilka radiologiska fynd ses i de befintliga röntgenbilderna?

Välj ett alternativ:

- ☐ Lokalt god marginal bennivå och manifest karies i tänderna 12 och 22.
- ☐ Generell horisontell bensänkning med en fjärdedel av benlängden och manifesta kariesangrepp på tänderna 16, 27 och 47
- ☒ Generellt god marginal bennivå samt karies i tänderna 28 och 47 ✓
- ☐ Lokal horisontell bensänkning i samtliga molarpartier med upp till en tredjedel av benlängden samt initialkaries approximant på premolarerna

Totalpoäng: 1

- 28** Sedan tidigare besök har Sarah funderat på vad som kan göras som ersättning för tanden som tagits bort.

Vad är mest lämpligt att föreslå för Sarah vid undersökningstillfället?

Välj ett alternativ:

- ☐ Tanden 46 bör ersättas med en implantatstödd konstruktion eftersom granntänderna är helt intakta
- ☐ Eftersom Sarah har parodontit kan ingen ersättning göras förrän behandling av den sjukdomen har slutförts
- ☐ På grund av att Sarah har karies i flera tänder är fast protetik olämplig att utföra med nuvarande status
- ☐ När profylaktiska åtgärder har utförts kan tanden 46 ersättas med implantat eller tar stödd protetik

Totalpoäng: 1

- 29** Du har berättat för Sarah att det finns olika alternativ att ersätta tanden 46, till exempel fast protetik eller implantatbehandling. Hon kan inte tänka sig att göra ett implantat utan vill få någon typ av tandstödd konstruktion.

Vilken typ av ersättning är lämpligast för patienten (utifrån förutsättningarna)?

Välj ett alternativ:

- ☒ Metallkeramikbro 45-47
- ☐ Etsbro 47 med friändsled 46
- ☐ Litiumdisilikatbro 44-48
- ☐ Skeletterad partialprotes

Totalpoäng: 1

- 30** Efter kontroll av granntänderna beslutar du tillsammans med Sarah att göra en metallkeramisk bro med 45 och 47 som stödtänder.

Vilken är den viktigaste riskfaktorn när det gäller de befintliga stödtänderna?

Välj ett alternativ:

- ☒ 45 har en stor fyllning distoocklusalt
- ☐ 47 har en oblitererad pulpa
- ☐ 47 har en stor fyllning ocklusalt
- ☐ 45 har två divergerande rotkanaler

Totalpoäng: 1

31 För att framställa en metallkeramisk bro i regio 45-47 behövs en temporär ersättning.

När är det nödvändigt att utföra en temporär bro?

Välj ett alternativ:

- ☐ Minst ett år efter den utförda extraktionen
- ☐ Vänta minst två veckor innan avtrycket tas
- ☐ Efter avtryck för den metallkeramiska bron
- ☐ Direkt efter extraktionen av tanden 46

Totalpoäng: 1

- 32** Sarah kommer för att preparera stödtänderna till en metallkeramisk bro på tänderna 45 och 47. Vid preparationen för bron upptäcks att tand 45 har en för stor konvergensvinkel jämfört med tand 47.

Vilken åtgärd är mest lämplig för att öka parallelliteten mellan stödtänderna?

Välj ett alternativ:

- ☒ Sänka preparationsgränsen
- ☐ Göra konvergensvinkeln större
- ☐ Reducera incisalkanten mer
- ☐ Preparera om för att få en skuldra

Totalpoäng: 1

- 33** När preparationen är klar och du ska skicka in beställningen till din tandtekniker väljer du att göra en bro i metallkeramik med metallkappa cervikalt.

Vilken är den största fördelen med att bron utformas med en metallkappa cervikalt?

Välj ett alternativ:

- ☐ Det förbättrar ljustransmissionen och ger bättre estetik cervikalt
- ☐ Det ger ökad frakturnrisk men bättre retention
- ☐ Det ger minskad risk för porslinsfraktur cervikalt ✓
- ☐ Det möjliggör att kronan kan sättas djupare subgingivalt utan påverkan

Totalpoäng: 1

34 Det är nu dags att prova götet för den metallkeramiska bron.

Vad är mest relevant att kontrollera vid provning av götet?

Välj ett alternativ:

- ☐ Att ponticens kontakt med gingivan känns mjuk och flexibel
- ☐ Att det finns ocklusionskontakter på samtliga tänder i bron
- ☐ Att patienten är helt nöjd med färgen på konstruktionen
- ☐ Att konstruktionen är stabil och inte uppvisar någon vickning

Totalpoäng: 1

35

Vilka munhygieninstruktioner är lämpligast att ge Sarah efter att den nya bron har cementerats permanent?

Välj ett alternativ:

- ☐ Tandborstning med högfluoridtandkräm och regelbunden användning med tandstickor
- ☐ Tandborstning med aloe vera-tandkräm och skonsam rengöring under det hängande ledet
- ☐ Tandborstning med fluoridtandkräm, mellanrumsborste och rengöring under pontick ✓
- ☐ Tandborstning med fluoridtandkräm och sköljning med antibakteriell lösning

Totalpoäng: 1